

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-453-5-36>

GENERAL CHARACTERISTICS OF THE AUTHORIZATION SYSTEM AND ITS SHORTCOMINGS IN UKRAINE

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОЗВІЛЬНОЇ СИСТЕМИ ТА ЇЇ НЕДОЛІКІВ В УКРАЇНІ

Peremybida D. O.

*Hetman Petro Sahaidachny
National Army Academy*

Перемибіда Д. О.

*Національна академія
сухопутних військ
імені гетьмана Петра Сагайдачного*

Peremybida I. V.

*Hetman Petro Sahaidachny
National Army Academy*

Перемибіда І. В.

*Національна академія
сухопутних військ
імені гетьмана Петра Сагайдачного*

У контексті складних політичних та соціально-економічних змін, які характеризуються погіршенням добробуту населення, ускладненням кримінальної обстановки та збільшенням числа правопорушень, особливої актуальності набуває питання створення ефективної системи контролю за використанням різних ресурсів та видів діяльності, які представляють підвищену суспільну небезпеку.

В Україні система отримання дозволів відіграла значну роль з моменту набуття незалежності. У всіх сферах політичного та соціального життя українського суспільства, ця система є нерозривною частиною забезпечення безпеки особистості, суспільства і держави, а також створенням необхідних умов для реалізації конституційних прав і законних інтересів громадян у різних сферах суспільного життя.

Варто зазначити, що система отримання дозволів існує у кожній державі, проте її жорсткість або ліберальність залежить від загального стану правової культури, національних традицій та інших факторів. В Україні законодавство визначає дозвільну систему як спеціальний порядок виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, обліку і використання спеціально визначених предметів, матеріалів і речовин, а також відкриття та функціонування окремих підприємств, майстерень і лабораторій. Це один з основних адміністративно-правових інструментів забезпечення суспільної безпеки і суспільного порядку.

Дозвільна система в Україні відіграє важливу роль у регулюванні різних аспектів життя суспільства та сприяє забезпеченню безпеки і порядку в країні.

Правові засади дії дозвільної системи в Україні, особливо у воєнний час, є ключовими для забезпечення безпеки та порядку в країні. Згідно з Конституцією України органи державної влади та місцевого самоврядування мають діяти лише в межах повноважень, передбачених Конституцією та законами України. Це важливий принцип, який гарантує виконання дій з урахуванням законодавчих норм.

Одним з ключових аспектів регулювання дозвільної системи є визначення строків дії дозвільних документів, особливо у воєнний час. Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18 березня 2022 року, діючі строкові ліцензії та документи дозвільного характеру автоматично продовжуються на період воєнного стану та тримісячний період після його припинення або скасування. Це важливий захід, який дозволяє підтримувати стабільність у господарській сфері під час складних умов воєнного стану.

Проте, варто відзначити, що регулювання питання строків дії дозвільних документів у воєнний час лише постановами Кабінету Міністрів України може бути недостатнім для повного забезпечення суспільної безпеки та порядку. Закон України "Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності" встановлює важливі принципи функціонування дозвільної системи, але питання строків дії дозвільних документів у воєнний час має бути більш детально врегульовано.

У зв'язку з поточною ситуацією, коли Україна зіткнулася з агресією російської федерації та оголошено воєнний стан, виникають нові виклики, що потребують адекватної реакції та правового регулювання. Це може включати обмеження деяких прав громадян з метою забезпечення обороноздатності країни та захисту життя та здоров'я громадян. Такі заходи мають бути обґрунтованими та спрямованими на забезпечення національної безпеки та відповідності конституційним нормам.

Важливо продовжувати розвивати та вдосконалювати правову базу, що регулює дозвільну систему, зокрема у воєнний час, з метою ефективного забезпечення безпеки та порядку в країні.

У світлі повномасштабного вторгнення на територію України, органи державної влади внесли ряд змін у законодавство країни, спрямованих на захист і оборону українського народу, його суверенітету та територіальної цілісності від окупантів. Однією зі значущих ініціатив стало надання дозволу на використання цивільним населенням вогнепальної зброї під час воєнного стану. Це відбулося у перші дні повномасштабної війни, коли парламент прийняв закон "Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України", що набув чинності 7 березня 2022 року. Згідно з цим законом, цивільні особи, які мають вогнепальну зброю, повинні користуватися нею відповідно до принципів,

встановлених для військовослужбовців, зокрема, при стримуванні збройної агресії проти України [2].

З огляду на сучасні події та повномасштабне вторгнення на територію країни, особливу увагу потребує регулювання обігу зброї в Україні. Відзначається, що правова база у цьому питанні потребує негайного вдосконалення, оскільки вона не відповідає вимогам сучасності та містить значні прогалини.

На даний момент чинне законодавство не враховує аспекти існування та обігу в Україні культурно цінної зброї, такої як антикварна, меморіальна чи художня. Деякі види зброї навіть не враховані у класифікації, встановленій відповідним наказом МВС України. Це свідчить про те, що система класифікації зброї за техніко-криміналістичними критеріями є недостатньо чіткою [5, с. 228]. Варто розглянути використання критерію ступеня вражаючих властивостей та небезпеки для життя і здоров'я людини для поділу зброї на категорії: приголомшливу, травматичну та смертельну.

Отже, враховуючи аналіз чинного законодавства та практику роботи правоохоронних органів щодо дозвільної системи зброї та спеціальних засобів індивідуального захисту, виявлено необхідність розробки провідних напрямів удосконалення адміністративно-правового регулювання відносин у цій області.

Серед таких напрямів можна виділити:

1. Удосконалення чинного законодавства та інших нормативних актів, які визначають порядок обігу зброї та спеціальних засобів індивідуального захисту в Україні. Це включає в себе перегляд і вдосконалення законів, постанов та інших нормативних документів з метою підвищення ефективності та прозорості дозвільної системи.

2. Розробка та прийняття нових законодавчих актів, які регулюють питання обігу зброї. Нові закони можуть враховувати сучасні виклики та потреби суспільства, забезпечуючи більш ефективне та відповідне регулювання цієї сфери.

3. Удосконалення механізмів адміністративно-правового регулювання в цій області загалом. Це охоплює вдосконалення процедур, процесів та інструментів, які використовуються при видачі дозволів на зброю та контролі за їх обігом.

4. Надання додаткових адміністративно-юридичних повноважень суб'єктам дозвільної системи. Це може включати розширення повноважень та відповідальності правоохоронних органів та інших відповідних установ з метою більш ефективного контролю та регулювання обігу зброї.

Ці напрямки спрямовані на підвищення ефективності та прозорості дозвільної системи зброї та спеціальних засобів індивідуального захисту в Україні, а також на забезпечення безпеки та захисту громадян.

Література:

1. Про затвердження Положення про дозвільну систему : постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 № 576. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://t1p.de/wze66>

2. Конституція України: закон України від 28.06.1996 № 254к/96 ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

3. Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України від 18.05.2022 № 314. *Офіційний вісник України*. 2022. № 26. Ст. 1399.

4. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: закон України від 06.09.2005 № 171 2806-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 48. Ст. 483.

5. Адміністративно-юрисдикційна діяльність Національної поліції України : навч. посібник / за заг. ред. заслуженого юриста України В. А. Глуховері. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016. 264 с.

6. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 21.08.1998 № 622. *Офіційний вісник України*. 1998. № 42. Ст. 1574.